

Postrelený lietel d'alej

Postrelený lietel d'alej. Až zlomené krídlo ho priviedlo k ľuďom, našťastie k tým správnym. Zrehabilitoval sa a znova lieta vo voľnej prírode. Jeho nepriateľom tečú nervy. Ako ho konečne definitívne zlikvidujú? Nikako! Slobodu mu nikto nevezme a nič väčšie neexistuje. Žiadna počítačová hra, ani americký film. Iba realita jedného výra skalného z Myjavy.

Je to bežný scenár, ktorý sa prihodí rôznym živočíchom v našej krajine. Nemajú to jednoduché. Okrem neľahkých skúšok, ktoré im pripravuje samotná príroda, na ne číha ďaleko viac nebezpečenstiev, chciac alebo nechciac spôsobených človekom. Diaľnice, železničné trate, letiská, komíny a odkvap, betónové kanále, odpad či strelné zbrane. Nikde nie je bezpečne, boj o prežitie nikdy nie je vyhratý. Porozprávame vám jeden z tisícov príbehov, ktoré sa okolo nás denne odohrávajú bez toho, aby sme o nich vedeli.

Miriam

Samička výra skalného (*Bubo bubo*) sa volá Miriam. Vyliahla sa v hniezde s dvoma súrodencami na skalnej terase Bielych Karpát. Mala šťastie – vyliahla sa ako prvá. Kľúčový fakt, ktorý môže v nasledujúcich dňoch a týždňoch rozhodnúť o jej (ne)existencii. Ak by bolo málo potravy, prežijú iba najsilnejšie mláďatá, čo sú často práve tie najstaršie. Miriam sa však nemusela báť, potravy v hniezde pľúbalo a vyzeralo to, že rodičom sa pri love dobre darí. Raz dokonca priniesli lišku! To sa Miriam ani nesnívalo, no postupne si zvykala na to, že z nej vyrastie jeden z vládcov nočnej oblohy. Týždne ubiehali a prišiel čas osamostatniť sa. Žiadna „sranda“, ale rodičom dakedy proste nevyhovievš. Raz darmo, kým bývaš pod mojou strechou, budeš sa riadiť mojimi pravidlami! A to sa veru málokomu žiada. Tak sa aj Miriam pobrala.

Ubehlo len pár mesiacov a začala sa sezóna búrok. Miriam búrky poznala z leta, vždy hrmelo, blýskalo sa a lialo ako z krhly. Tieto búrky boli ale iné. Naokolo začalo hrmieť. Nikdy nepršalo. Zvláštne búrky! Počas takej Miriam nikdy neodlietala zo svojho oddychového miesta na starom buku, o ktorom nevedel nik. Ani tie otravné sýrkory, ktoré skôr či neskôr prišli a začali dobiedzať, kdekolvek si Miriam sadla.

Miriam sa potulovala už druhý rok. Znova bolo obdobie letných búrok a aj tých jesenných. Raz boli hromy také silné, že si Miriam povedala: „Dosť! Nedá sa to vydržať, veď ohluchnem!“ Nepršalo, a tak vzlietla pomedzi stromy, cez pole ku kameňolomu. Aj tam rada sedávala, bol stade nádherný výhľad na celé údolie. Nedoletela. Ešte na začiatku poľa jej pravým krídlom prebehla ostrá bolesť, až ju zrazilo k zemi. No vedela, že zem nie je najlepšie miesto na pristátie, a tak s vypätím všetkých síl pristála v hustom kroví. No, pristála... Skôr vpadla do krovia. Pichľavé trnky to boli. Oj, či zakliala! Také nešťastie a ešte toto...! Hrom do tej búrky i do tohto krovia!!! Nevedela však, že jej husté trnky zachránili život. Kto by sa cez ne štvral ku nej? Postrelená aj tak zhynie!

Miriam však nepatrí k padavkám. Dostala sa z toho. Naveľa, naveľa, vypochoďovala spod krovia. Bola šťastná, keď zistila, že to síce pekne bolí, no lietať môže a zostane teda nažive ☺ „Nevyletím ja veru viac za búrky, nie nie nie nie!“ Povedala si.

Zachránená samička výra skalného Miriam v Rehabilitačnej stanici Havran v Ratnovciach

Našťastie prišla zima a rany sa dobre hojili. Miriam sa dobre darilo. Potravy bolo dostatok a búrky v zime akosi vždy ustali. Rada chodila loviť do mesta, no keby vedela, čo ju tam čaká, nikdy by ta nezaletela! Nebolo jej dopriate pokoja!

Osudný lov

Bola noc a Miriam sa ako vždy po zotmení vybrala na lov. Lieta vtedy ako šíp! Zo strany na stranu križuje nočnú oblohu a tu zrazu prask! Netušiac, čo sa stalo, sa Miriam zviecha zo zeme v parku. Nepamätá si nič. „Hrom do toho!“ Vrávi si Miriam. „Tentokrát je so mnou

Miriam v rukách ošetrovateľa

koniec. Nik mi nepomôže. Sýrkory sa budú smiať, aj ten bojzlivý jež mi teraz všetko vrátil!“ A veru, nebolo to s Miriam vôbec dobré. Neschopná letu, pravé krídlo pochrámané, zlomené. „Keby som aspoň vedela, do čoho som to narazila! Nech viem, na čo sa mám hnevať. A nezhyňiem! Keby som tu aj celé leto mala kobyľky chytat' a s ježkami sa po nociach rozprávať, dostanem sa z toho!“

Miriam mala pevnú vôľu. No zlomenina krídla, tam už je každá rada drahá. Ani dáteľ nepomôže, hoc stromy úspešne lieči. Po troch dňoch Miriam našli deti. „Hanka, nože pod' rýchlo sem, pozri, pozri, to je sova! Zavolaj mamu!“ „No dočloveka!“ (zvieracia nadávka), vraví si Miriam, „toto mi už len chýbalo. Chudobnému aj z hrnca vykipí! Teraz ma tu budú naťahovať a po jednom mi pierka trhať. Márnosť šedivá! Dám im ja, mám ešte predsa pazúry a nie hocijaké!“ No Miriam mala šťastie. Boli to dobré deti. Keďže boli pomaly menšie ako Miriam, hneď utekali pre mamu. „Mami, mami, v parku je sova väčšia ako Hanka, nože pod!“ „Nevymýšľaj, kdeže ja môžem, polievka mi vykypí, a ty sa ber do izby robiť úlohy!“ Ako to však často býva, mamka sa radšej pobrala von, ako celý večer počúvať o nejakej sove. Deti neklamali, a tak sa s pomocou polície výr dostal do starostlivosti ochrancov prírody.

Rehabilitácia

Po operácii strávila Miriam dva mesiace v rehabilitačnej stanici. Nebavilo ju to tam. Tí, čo zvyčajne robili búrku, ju teraz zavreli do voliéry. Hoc sa tam o ňu dobre starali, čím zahojenejšie mala krídlo, tým viac sa snažila voliéru rozobrať. Potom prišiel deň D. Bolo rozhodnuté. Miriam je dostatočne silná na to, aby sa vrátila tam, kde je jej najlepšie. Do voľnej prírody. Nech už sa jej darí akokoľvek, všetko je lepšie, ako stráviť zvyšok života v klietke! Páni tvorstva sa však rozhodli, že si tentokrát na Miriam posvietia. Označili ju vysielacou. „Ak je tá vec na nohe cenou za slobodu, beriem to!“ povedala si Miriam. „Ak by mi nerobili stále zle, nemusia ma sledovať. Vôbec tomu nerozumiem!“

Dvierka prevozného boxu sa otvorili a Miriam vyletela „vstříc novým zítikům“. Nieto lepšej odmeny za snahu o záchranu zraneného zvierata, ako vidieť v ňom tú úžasnú energiu, keď sa dvre klietky konečne otvorila...

Epilóg

Samička výra bola nájdená neschopná letu v parku v centre Myjavy a prijatá do Rehabilitačnej stanice Havran v Ratnovciach v júni 2012. Röntgen preukázal zlomeninu krídla a niekoľko brokov uviaznutých v tele zo staršieho postrelenia. Po operácii a niekoľkomesačnej rehabilitácii bola v rámci projektu CORO-SKAT Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko (www.birdlife.at/coro-skat), označená vysielacou rádiovou telemetrie a vypustená neďaleko mesta Myjava späť do voľnej prírody. Niekoľko mesiacov bola jej poloha zameriavaná v teréne a viackrát bola aj priamo pozorovaná. Od vybitia batérie vysieláčky v decembri 2012 o nej viac nevieme. Dúfame, že sa jej dobre darí ☺. Za osobnú angažovanosť pri záchrane Miriam patrí vďaka najmä rodine Šnajdárovej z Rehabilitačnej stanice Havran Ratnovce, Rudolfovi Jurečkovi zo Správy Chránenej krajiny oblasti Záhorie a Jirkovi Hološkovi z občianskeho združenia Priateľia prírody.

Martin Dobrý

Ochrana dravcov na Slovensku